

ΤΟ ΧΑΜΟΓΕΛΟ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ Smile Academy

«Το Τραύμα της Απομάκρυνσης Ανηλίκων &
Καλές Πρακτικές Διαχείρισής του»

Αλεβίζος Στέφανος, Ψυχολόγος (M.Ed),
Υποψήφιος Διδάκτωρ Παντείου
Πανεπιστημίου

«Το Τραύμα της Απομάκρυνσης Ανηλίκων & Καλές Πρακτικές Διαχείρισής του»

Μια Σύντομη Εισαγωγή

Ορισμός W.H.O., 1999

- Η **κακοποίηση ή κακομεταχείριση του παιδιού** περιλαμβάνει όλες τις μορφές σωματικής ή συναισθηματικής κακής μεταχείρισης, σεξουαλικής παραβίασης, παραμέλησης ή παραμελημένης θεραπευτικής αντιμετώπισης ή εκμετάλλευσης για εμπορικούς σκοπούς, η οποία καταλήγει σε **συγκεκριμένη ή εν δυνάμει βλάβη** που αφορά τη ζωή και την ανάπτυξη του παιδιού, στο πλαίσιο μιας σχέσης ευθύνης, εμπιστοσύνης και δύναμης

Κακοποίηση Παραμέληση Παιδιών

- ❑ 1 στα 7 κορίτσια και 1 στα 25 αγόρια παγκοσμίως θα κακοποιηθεί η παρενοχληθεί σεξουαλικά πριν την ηλικία των 18

International Center For Missing and Exploited Children, 2013

- ❑ Περίπου 1 στα 5 παιδιά στην Ευρώπη έχει βιώσει κάποιας μορφής σεξουαλικής βίας ή κακοποίησης

Καμπάνια του Συμβουλίου της Ευρώπης «1 στα 5»

- ❑ Περίπου 1 στα 6 παιδιά στην Ελλάδα έχει βιώσει κάποια μορφής βίας

BECAN, 2013

Η Αλήθεια των Αριθμών Στην Ελλάδα και τον Κόσμο

Το μέγεθος του φαινομένου δεν μπορεί να εκτιμηθεί λόγω

- Δυσκολίας και άρα απουσίας αναφορών ή καταγγελιών
- Απουσίας συντονισμένης και συστηματικής καταγραφής του φαινομένου

Η Ψεύτικη Αλήθεια των Αριθμών

- ✓ Σύμφωνα με έρευνα της Mayo Clinic (2010) ενήλικα άτομα με ιστορικό σεξουαλικής κακοποίησης ενδέχεται να πραγματοποιήσουν απόπειρες αυτοκτονίας, ενώ παρουσιάζουν διαταραχή μετατραυματικού στρες (PTSD), διαταραχές άγχους, κατάθλιψη και διαταραχές φαγητού και ύπνου.

Το Χαμόγελο του Παιδιού μετέχει σε Διεθνή Συμμαχία για την αναγνώριση της Σεξουαλικής Κακοποίησης ως πρόβλημα «Δημόσιας Υγείας»

Στην Διεθνή Συμμαχία μετέχουν επίσης μεταξύ άλλων:

- American Academy of Pediatrics
- Mayo Clinic
- Centers for Disease Prevention and Control (CDC)
- International Centre for Missing & Exploited Children
- Missing Children Europe

Πρόβλημα Δημόσιας Υγείας

- Σωματική κακοποίηση
- Παραμέληση
- Σεξουαλική κακοποίηση
- Ψυχολογική – Συναισθηματική κακοποίηση – παραμέληση
- Σύνδρομο «Μυνχάουζεν δι' αντιπροσώπου»
- Κακοποίηση από Υπηρεσίες («συστημική»)
- Έκθεση σε σκληρές βίας – σύνδρομο του «αμέτοχου θεατή»

- Κακοποίηση – παραμέληση των παιδιών σε Ιδρύματα
- Παιδική εργασία
- Σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων, παιδικό trafficking
- Κακοποίηση παιδιών μέσω του Διαδικτύου

Μορφές Κακοποίησης Παραμέλησης Παιδιών

Σωματική κακοποίηση

- Η Σωματική κακοποίηση, αφορά τις πράξεις εκείνες του γονέα, οι οποίες μπορούν να προκαλέσουν σωματική βλάβη στο παιδί. Ως σωματική κακοποίηση παιδιού ορίζεται η σκόπιμη χρήση σωματικής βίας κατά του παιδιού που έχει ως αποτέλεσμα να βλάψει την υγεία του παιδιού (χτυπήματα, ξυλοδαρμοί, κλωτσιές, τίναγμα, δάγκωμα, στραγγαλισμός, ζεμάτισμα, κάψιμο, δηλητηρίαση και ασφυξία) (Butchart, Phinney Harvey, Mian, & Fürniss, 2006).

Συναισθηματική & ψυχολογική κακοποίηση

- Η συναισθηματική και ψυχολογική κακοποίηση περιλαμβάνει τόσο μεμονωμένα περιστατικά, όσο και την ανικανότητα ενός γονέα ή φροντιστή να παρέχει ένα αναπτυξιακά κατάλληλο και υποστηρικτικό περιβάλλον (Butchart, Phinney Harvey, Mian, & Fürniss, 2006).

Σεξουαλική κακοποίηση

- Ως σεξουαλική κακοποίηση, ορίζεται η εμπλοκή ενός παιδιού σε σεξουαλική δραστηριότητα την οποία δεν κατανοεί πλήρως, δεν είναι σε θέση να δώσει τη συγκατάθεσή του μετά από ενημέρωση ή για την οποία το παιδί δεν είναι αναπτυξιακά προετοιμασμένο (Butchart, Phinney Harvey, Mian, & Fürniss, 2006).

Παραμέληση

- Η παραμέληση περιλαμβάνει τόσο μεμονωμένα περιστατικά, όσο και την αποτυχία του γονέα ή άλλου μέλους της οικογένειας να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στους ακόλουθους τομείς (Butchart, Phinney Harvey, Mian, & Fürniss, 2006)

Κακοποίηση Παραμέληση Παιδιών

Παραμέληση

- Υγεία.
- Εκπαίδευση.
- Συναισθηματική ανάπτυξη.
- Διατροφή.
- Ασφαλείς συνθήκες διαβίωσης

Κακοποίηση Παραμέληση Παιδιών

Στο παρόν εργαστήριο η έννοια της απομάκρυνσης αναφέρεται σε όλη την διαδικασία που ακολουθείται εφόσον αποφασιστεί η διακοπή της συμβίωσης του παιδιού με τους βιολογικούς γονείς του ή τους ανθρώπους που νομίμως ασκούν την επιμέλεια ή την γονική τους μέριμνα ή την επιτροπεία τους μέχρι την τοποθέτηση και προσαρμογή τους σε μια συνθήκη εναλλακτικής φροντίδας.

Απομάκρυνση

Το Παιδί που αποχωρίζεται τους γονείς του, για σύντομο ή μεγάλο διάστημα, το οποίο μετά από τεκμηριωμένη Κοινωνική Έρευνα διαπιστώνεται ότι η παραμονή του στο οικογενειακό περιβάλλον εκεί έχει σοβαρές συνέπειες για την σωματική ή/και την ψυχική του υγεία

Άρα Για Ποιο Παιδί Μιλάμε;

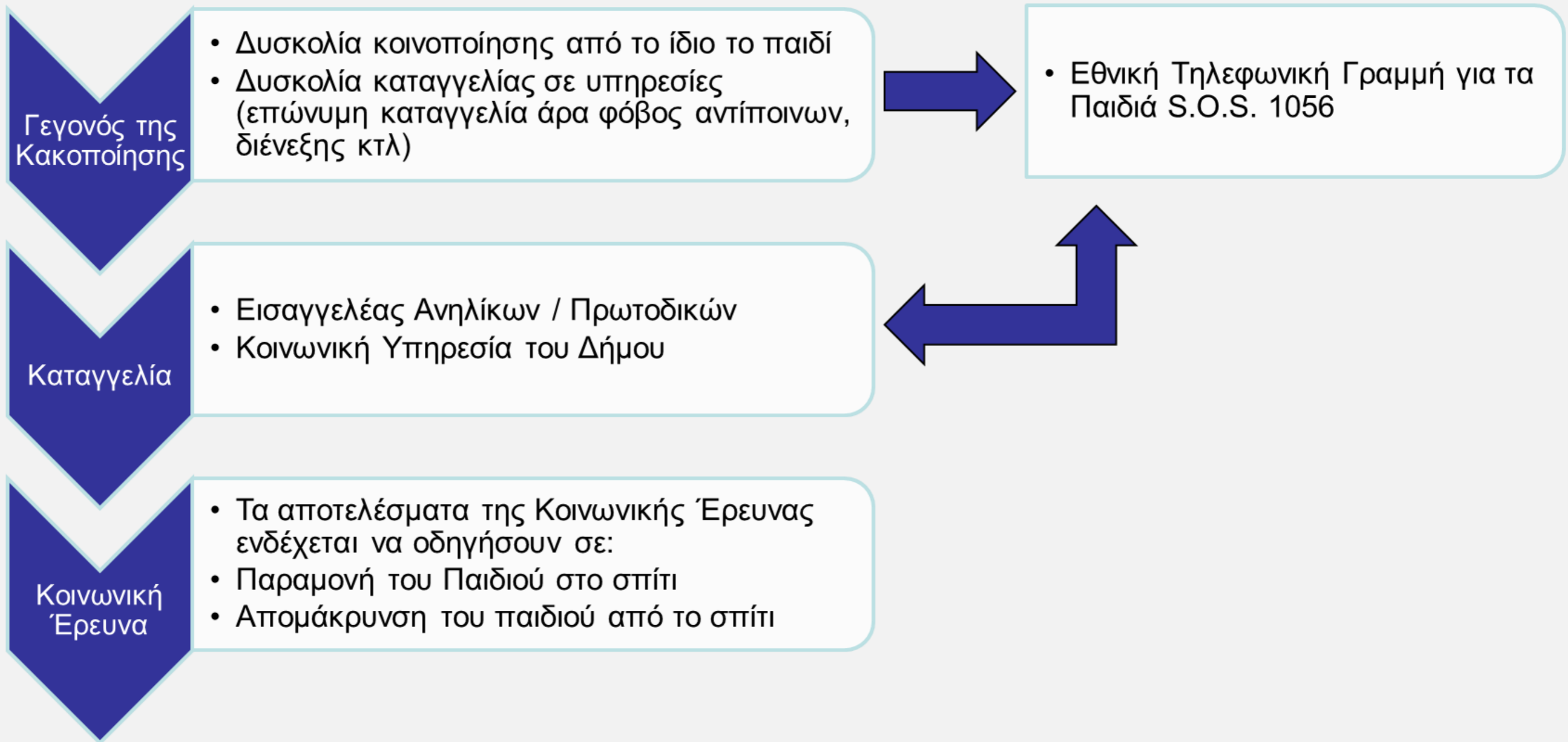

Περιπτώσεις που μπορεί να υπάρξει απομάκρυνση του παιδιού από τους γονείς είναι:

- Γονική απέλαση
- Φυλακισμός γονέων
- Θάνατος

- Λήξη των γονικών δικαιωμάτων
 - Κακοποίηση ή Παραμέληση
 - Αδυναμία του γονέα να προστατέψει το παιδί απο υπαρκτούς ή πιθανούς κινδύνους

Άρα Για Ποιο Παιδί Μιλάμε;

Η Διαδικασία της Απομάκρυνσης...

Απομάκρυνση
του παιδιού από
το σπίτι

- Η απομάκρυνση του παιδιού είναι από μόνη της ένα τραυματικό γεγονός
- Δεν υπάρχει πρωτόκολλο απομάκρυνσης
- Η απομάκρυνση μπορεί να γίνει είτε στο σπίτι είτε σχολείο (είτε από Κ.Λ., είτε από αστυνόμο, είτε σε συνεργασία των δυο)

Αστυνομία

- Κατάθεση των παιδιών
- Δεν ακολουθείται η νομοθετημένη φιλική προς το παιδί διαδικασία

Δευτερογενής
θυματοποίηση

Η Διαδικασία της Απομάκρυνσης...

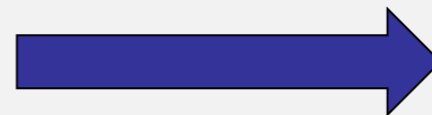

Προσωρινή μεταφορά Σε
Δημόσιο Νοσοκομείο

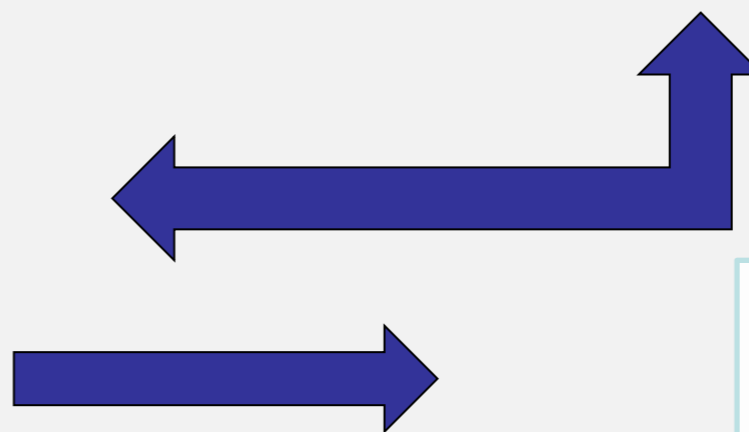
- Η μεταφορά οριζόταν να γίνει από αστυνομικούς και με το περιπολικό

Προσωρινή Φιλοξενία
Σε Δημόσιο Νοσοκομείο

- Η μόνη επιλογή (δημόσιος 24ωρος χώρος, με συνθήκες διαμονής)
- Τα παιδιά δεν είναι άρρωστα
- Πιθανή δυσαρέσκεια νοσηλευτικού προσωπικού

- Επιτόπια Παρέμβαση

- Φροντίδα Παιδιών στα Νοσοκομεία

Η Διαδικασία της Απομάκρυνσης...

- ❑ Η απομάκρυνση ενός παιδιού από το περιβάλλον του, ανεξάρτητα από τους λόγους για τους οποίους γίνεται, είναι μια τραυματική εμπειρία (Advancing California's TraumaInformed Systems, 2010).
- ❑ Σύμφωνα με έρευνες, η απομάκρυνση των παιδιών από τα σπίτια τους χαρακτηρίστηκε από τα παιδιά ως «αδέξια». Αντιμετώπισαν μια σειρά αγχοτικών καταστάσεων όπως η έλλειψη πληροφοριών, ο τρόμος που προέκυψε από το άγνωστο και της απουσίας αναγνώρισης των συναισθημάτων τους πόνου και απώλειας. (Folman, 1998)
- ❑ Η κλινική έρευνα δείχνει ότι τα παιδιά που απομακρύνονται από τους γονείς τους «κατακλύζονται από αισθήματα εγκατάλειψης, απόρριψης, αναξιότητας, ενοχής και ανικανότητας» (Folman, 1998)

Απομάκρυνση

- Εύκολα θα αναρωτηθεί κάποιος ότι αναλογιζόμενοι τις επιπτώσεις που έχει η απομάκρυνση στα παιδιά, τότε για ποιό λόγο απομακρύνονται. Η αλήθεια είναι ότι ορισμένες οικογένειες δεν μπορούν να δείξουν σημάδια βελτίωσης ή διάθεση αποκατάστασης και να προσφέρουν ένα ασφαλές περιβάλλον στο οποίο μπορούν να ζήσουν τα παιδιά». (Jones. , 1987).

Απομάκρυνση

□ Γενικά, ένας επαγγελματίας μπορεί να αντιμετωπίσει την διαδικασία της απομάκρυνσης μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένα «γρήγορο, μεμονωμένο γεγονός» ωστόσο η ίδια η διαδικασία της απομάκρυνσης αποτελεί ένα ορόσημο στην ζωή ενός παιδιού καθώς τα παιδιά θα επαναφέρουν συχνά την συγκεκριμένη ανάμνηση στο μυαλό τους. Η διαδικασία της επαναβίωσης προκαλεί ένα μεγάλο τραύμα στα παιδιά (Mitchell , 2016). Κατά τη διάρκεια της απομάκρυνσης, τα περισσότερα παιδιά βιώνουν συναισθήματα θυμού, λύπης και κατάθλιψης (Chapman, Wall, & Barth,, 2004)

Απομάκρυνση

- Και σε αυτό το σημείο δημιουργείται το εξής παράδοξο. Ένα από τα ύψιστα μέτρα προστασίας του παιδιού, το οποίο λαμβάνεται μάλιστα και με βάση το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, αποδεικνύεται από την έρευνα μια ισχυρά τραυματική εμπειρία για το ίδιο το παιδί (Howard , Martin, Berlin, & Brooks-Gunn, 2011).

Απομάκρυνση

Λήψη Απόφασης

Νομικό Πλαίσιο

1. Ακόμα και ιδιώτες οφείλουν στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπονται από τον νόμο, αν αντιληφθούν οι ίδιοι αξιόποινη πράξη που διώκεται αυτεπαγγέλτως, να την αναγγείλουν στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών ή σε οποιονδήποτε ανακριτικό υπάλληλο. Η αναγγελία αυτή μπορεί να γίνει είτε εγγράφως με μια αναφορά ή προφορικά, οπότε συντάσσεται έκθεση.
2. Στην αναφορά ή στην προφορική δήλωση πρέπει να αναφέρονται όλες οι λεπτομέρειες που αφορούν την πράξη, τους δράστες και τις αποδείξεις.
3. Αν πολλοί πληροφορήθηκαν για την αξιόποινη πράξη, τότε καθένας έχει ξεχωριστά την υποχρέωση αυτή

Άρθρο 40 - Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (Νόμος 4620/2019) - Υποχρέωση ιδιωτών

1. Οι ανακριτικοί υπάλληλοι οφείλουν να ανακοινώσουν χωρίς χρονοτριβή στον αρμόδιο εισαγγελέα ο,τιδήποτε πληροφορούνται με κάθε τρόπο για αξιόποινη πράξη που διώκεται αυτεπαγγέλτως.
2. Οι υπόλοιποι δημόσιοι υπάλληλοι, καθώς και εκείνοι στους οποίους ανατέθηκε προσωρινά δημόσια υπηρεσία, έχουν την ίδια υποχρέωση για τις αξιόποινες πράξεις της παρ. 1, αν πληροφορήθηκαν γι' αυτές κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους.
3. Η ανακοίνωση γίνεται γραπτώς και πρέπει να περιέχει όλα τα στοιχεία που υπάρχουν και αφορούν την αξιόποινη πράξη, τους δράστες και τις αποδείξεις.

Άρθρο 38 - Κώδικας Ποινικής Δικονομίας (Νόμος 4620/2019) - Υποχρέωση για την ανακοίνωση αξιόποινης πράξης

1. Εκπαιδευτικός της πρωτοβάθμιας ή δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ο οποίος, κατά την εκτέλεση του εκπαιδευτικού του έργου, με οποιονδήποτε τρόπο πληροφορείται ή διαπιστώνει ότι έχει διαπραχθεί σε βάρος μαθητή έγκλημα ενδοοικογενειακής βίας, ενημερώνει, χωρίς καθυστέρηση, τον διευθυντή της σχολικής μονάδας. Ο διευθυντής της σχολικής μονάδας ανακοινώνει, αμέσως, την αξιόποινη πράξη στον αρμόδιο εισαγγελέα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 1 του άρθρου 37 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ή στην πλησιέστερη αστυνομική αρχή. Την ίδια υποχρέωση έχουν οι εκπαιδευτικοί και οι διευθυντές των ιδιωτικών σχολείων, καθώς και οι υπεύθυνοι των πάσης φύσεως Μονάδων Προσχολικής Αγωγής.
2. Κατά την προδικασία και τη διαδικασία στο ακροατήριο, ο διευθυντής της σχολικής μονάδας, ο οποίος ανακοίνωσε την αξιόποινη πράξη στις παραπάνω αρμόδιες αρχές, και ο εκπαιδευτικός, ο οποίος την πληροφορήθηκε ή τη διαπίστωσε, καλούνται να εξετασθούν ως μάρτυρες, μόνο αν η πληροφορία δεν αποδεικνύεται με οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο.

Άρθρο 23 -Νόμο υπ. Αριθμ. 3500/2006 (ΦΕΚ 232/Α/24-10-2006) Για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας και άλλες διατάξεις.

Η κάθε εισαγγελία όσο και ο κάθε Εισαγγελέας ακολουθεί έναν διαφορετικό τρόπο προσέγγισης , αντιμετώπισης και χειρισμού της κάθε καταγγελίας και άρα της περίπτωσης του κάθε παιδιού.

- οι Εισαγγελείς σε μικρή συχνότητα δίνουν κατευθύνσεις και αναλυτικές πληροφορίες για την υπόθεση στον αρμόδιο κοινωνικό λειτουργό πριν ξεκινήσει την κοινωνική έρευνα
- παραγγέλουν την κοινωνική έρευνα χωρίς τις απαραίτητες πληροφορίες που χρειάζεται για την διεξαγωγή της έρευνας (συγκεκριμένα σημειώνονται το είδος, η προέλευση και το ακριβές περιεχόμενο της καταγγελίας, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του παιδιού κ.ά.).

*απουσία ενιαίου πρωτόκολλου και κανόνων για όλες τις Εισαγγελίες
απουσία των θεσμικά προβλεπόμενων κοινωνικών υπηρεσιών στα Πρωτοδικεία.*

Διαχείριση Αναφοράς

Άρθρο 1532 - Αστικός Κώδικας - Συνέπειες κακής άσκησης

- Αν ο πατέρας ή η μητέρα παραβαίνουν τα καθήκοντα που τους επιβάλλει το λειτούργημά τους για την επιμέλεια του προσώπου του τέκνου ή τη διοίκηση της περιουσίας του ή αν ασκούν το λειτούργημα αυτό καταχρηστικά ή δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν σ' αυτό, το δικαστήριο μπορεί, εφόσον το ζητήσουν ο άλλος γονέας, οι πλησιέστεροι συγγενείς του τέκνου, ο εισαγγελέας ή και αυτεπαγγέλτως, να διατάξει οποιοδήποτε πρόσφορο μέτρο.
- Το δικαστήριο μπορεί ιδίως να αφαιρέσει από τον ένα γονέα την άσκηση της γονικής μέριμνας ολικά ή μερικά και να την αναθέσει αποκλειστικά στον άλλο ή, αν συντρέχουν και στο πρόσωπο αυτού οι προϋποθέσεις της προηγούμενης παραγράφου, να αναθέσει την πραγματική φροντίδα του τέκνου ή, ακόμη, και την επιμέλειά του ολικά ή μερικά σε τρίτον ή και να διορίσει επίτροπο.
- Σε εξαιρετικά επείγουσες περιπτώσεις, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου και επίκειται άμεσος κίνδυνος για τη σωματική ή την ψυχική υγεία του τέκνου, ο εισαγγελέας μπορεί να διατάσσει κάθε πρόσφορο μέτρο για την προστασία του, μέχρι την έκδοση της αποφάσεως του δικαστηρίου, στο οποίο πρέπει να απευθύνεται εντός τριάντα ημερών

Πότε Απομακρύνονται Τα Παιδιά;

Διεθνής Σύμβαση για Τα Δικαιώματα του Παιδιού

Άρθρο 9

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη μεριμνούν ώστε το παιδί να μην αποχωρίζεται από τους γονείς του, παρά τη θέλησή τους, εκτός εάν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν, με την επιφύλαξη δικαστικής αναθεώρησης και σύμφωνα με τους εφαρμοζόμενους νόμους και διαδικασίες, ότι ο χωρισμός αυτός είναι αναγκαίος για το συμφέρον του παιδιού. Μια τέτοια απόφαση μπορεί να είναι αναγκαία σε ειδικές περιπτώσεις, για παράδειγμα όταν οι γονείς κακομεταχειρίζονται ή παραμελούν το παιδί
2. Σε όλες τις περιπτώσεις που προβλέπονται στην παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου, όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις διαδικασίες και να γνωστοποιούν τις απόψεις τους
3. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη σέβονται το δικαίωμα του παιδιού που ζει χωριστά από τους δυο γονείς του ή από τον έναν από αυτούς να διατηρεί κανονικά προσωπικές σχέσεις και να έχει άμεση επαφή με τους δυο γονείς του, εκτός εάν αυτό είναι αντίθετο με το συμφέρον του παιδιού.

Πότε Απομακρύνονται Τα Παιδιά;

Διεθνής Σύμβαση για Τα Δικαιώματα του Παιδιού

Άρθρο 12

1. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη εγγυώνται στο παιδί που έχει ικανότητα διάκρισης το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης της γνώμης του σχετικά με οποιοδήποτε θέμα που το αφορά, λαμβάνοντας υπόψη τις απόψεις του παιδιού ανάλογα με την ηλικία του και το βαθμό ωριμότητάς του.

Πότε Απομακρύνονται Τα Παιδιά;

Διεθνής Σύμβαση για Τα Δικαιώματα του Παιδιού

Άρθρο 20

1. Κάθε παιδί που στερείται προσωρινά ή οριστικά το οικογενειακό του περιβάλλον ή το οποίο για το δικό του συμφέρον δεν είναι δυνατόν να παραμείνει στο περιβάλλον αυτό δικαιούται ειδική προστασία και βοήθεια εκ μέρους του Κράτους. Τα Συμβαλλόμενα Κράτη προβλέπουν γι' αυτό το παιδί μια εναλλακτική επιμέλεια, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία

Πότε Απομακρύνονται Τα Παιδιά;

Λήψη Απόφασης

**Βέλτιστο Συμφέρον
του Παιδιού**

- Η άποψη, γνώμη του παιδιού
- Η ταυτότητα του παιδιού
- Η διατήρηση του οικογενειακού περιβάλλοντος και διατήρηση σχέσεων
- Η φροντίδα, προστασία και ασφάλεια του παιδιού
- Πιθανή κατάσταση ευπάθειας, αδυναμίας ή αναπηρίας του παιδιού
- Το δικαίωμα του παιδιού στην υγεία
- Το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση

General comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1)

Βέλτιστο Συμφέρον του Παιδιού

Η έννοια της προκατάληψης ή μεροληψίας των επαγγελματιών ή αλλιώς επιβεβαίωση ή η επιβεβαίωση της μεροληψίας (Munro, 2020) που αναφέρεται επίσης και με τους όρους «επαλήθευση» (Holland, 2011), «σταθερή σκέψη» (Brandon, et al., 2009), ή «προκατάληψη που οδηγεί στην προσαρμογή» (Taylor, 2010).

Ο Munro (2020) περιγράφει μια σειρά απο τεχνικές που χρησιμοποιούν οι επαγγελματίες στο χώρο της προστασίας του παιδιού και τους οδηγούν στην μεροληψία της επιβεβαίωσης.

Πρώτον, η «αποφυγή»

Δεύτερον, «ξεχνούν» στοιχεία ή γεγονότα που ακυρώνουν την αρχική τους εκτίμηση.

Τρίτον, υποτιμώντας την πηγή της πληροφορίας.

Απόφαση Απομάκρυνσης

Όταν τα παιδιά αντιμετωπίζουν μια τραυματική εμπειρία, δεν εκδηλώνουν πάντα τραυματικό στρες. Πολλοί παράγοντες μπορούν να επηρεάσουν τις συνέπειες και αυτοί οι παράγοντες μπορούν να αναγνωριστούν τόσο ως προστατευτικοί όσο και ως παράγοντες κινδύνου.

Παιδικό τραυματικό στρες και συνήθειες αντιδράσεις σε τραυματικά συμβάντα

- Όπως προαναφέρθηκε, ορισμένοι παράγοντες είναι, για παράδειγμα:
 - Σοβαρότητα του γεγονότος
 - Εγγύτητα στο γεγονός
 - Αντιδράσεις των φροντιστών
 - Ιστορικό προηγούμενου τραύματος
 - Παράγοντες της οικογένειας και της κοινότητας

Παιδικό τραυματικό στρες και συνήθειες αντιδράσεις σε τραυματικά συμβάντα

Απομάκρυνση Τοξικό Στρες

Το Τραύμα της Απομάκρυνσης

Πριν Απομακρυνθεί

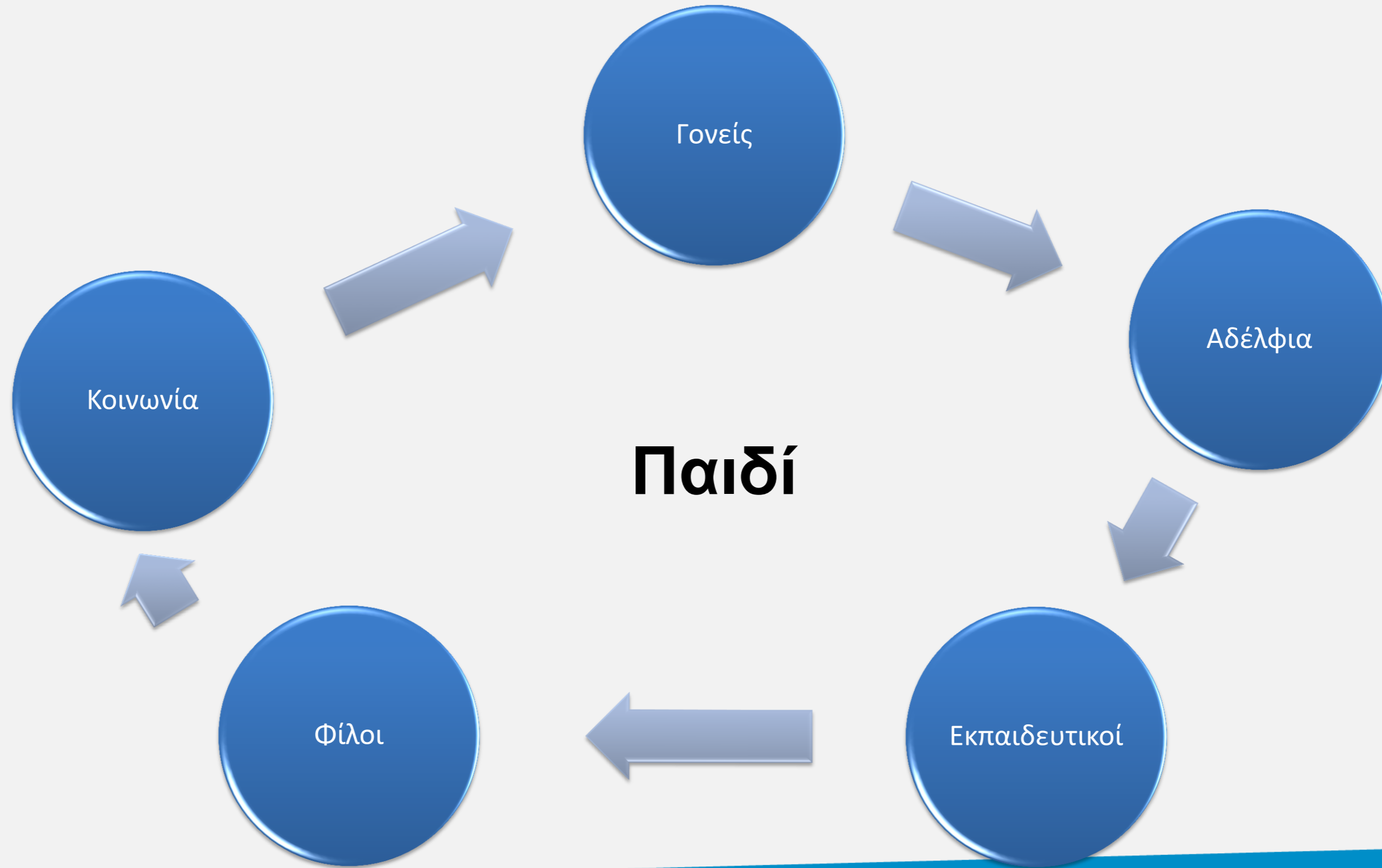
Κακοποίηση Στο
Οικογενειακό Της
Περιβάλλον

Αφού Απομακρυνθεί

Κακοποίηση Στην Ανάδοχη
Οικογένεια ή Στο Πλαίσιο
Φιλοξενίας

Μελέτη Τραύματος Παιδιού

Απομάκρυνση Από τους Γονείς... Μόνο;

Γιατί Με
Πήραν Από
τη Μαμά και
τον Μπαμπά;

Τι Σημαίνει
Πλαίσιο
Εναλλακτικής
Φροντίδας

Πόσο Καιρό
Θα Μείνω Εκεί

Πού Θα Πάω;

Με Ποιόν ,
Ποιους Θα
Ζω Εκεί;

Τί Πρέπει Να
Κάνω Εκεί

ΠΟΛΥΣΥΝΘΕΤΟ ΤΡΑΥΜΑ

Τι Συμβαίνει Εδώ Πέρα;

- ❑ **Ο Φόβος της Μετάβασης.** Επηρεάζει την κατανόησή τους για τον εαυτό τους, τις διαπροσωπικές τους σχέσεις και την αίσθηση ασφάλειας και σταθερότητας του κόσμου στον οποίο ζουν. Τα παιδιά αναφέρουν εμπειρίες ασάφειας και αμφιβολίας, αισθήματα απώλειας και τραύματος ενώ συχνά εξισώνουν την απομάκρυνση τους με απαγωγή.
- ❑ **Αμφιβολία Σχέσεων.** Εκτός από την απώλεια του οικογενειακού τους περιβάλλοντος καλούνται να σχετιστούν με νέα άτομα
- ❑ **Ασάφεια Ρόλου Τους.** Παλεύουν να νοηματοδοτήσουν το γεγονός για το που βρίσκονται και για ποιο λόγο
- ❑ **Δίσημο Πένθος .** Πενθούν τα μέλη της οικογένειάς τους τα οποία δεν έχουν αποβιώσει, αλλά είναι κάπου «εκεί έξω». Το **Δίσημο Πένθος**, η απώλεια δηλαδή χωρίς θάνατο, μπορεί να προκαλέσει άγχος, σύγχυση, απόγνωση, και άλλες αρνητικές συνέπειες στην ψυχική υγεία του παιδιού

Πολυσύνθετο Τραύμα

Το «Τραύμα της Απομάκρυνσης» είναι ένας γενικός όρος που χρησιμοποιείται διεθνώς στο σύστημα προστασίας των παιδιών, και αναφέρεται στους πολλαπλούς τρόπους που ένα παιδί μπορεί να επηρεαστεί αρνητικά από το χωρισμό από την οικογένειά του και την τοποθέτηση σε ανάδοχη φροντίδα ή σε πλαίσιο φιλοξενίας

Το Τραύμα της Απομάκρυνσης

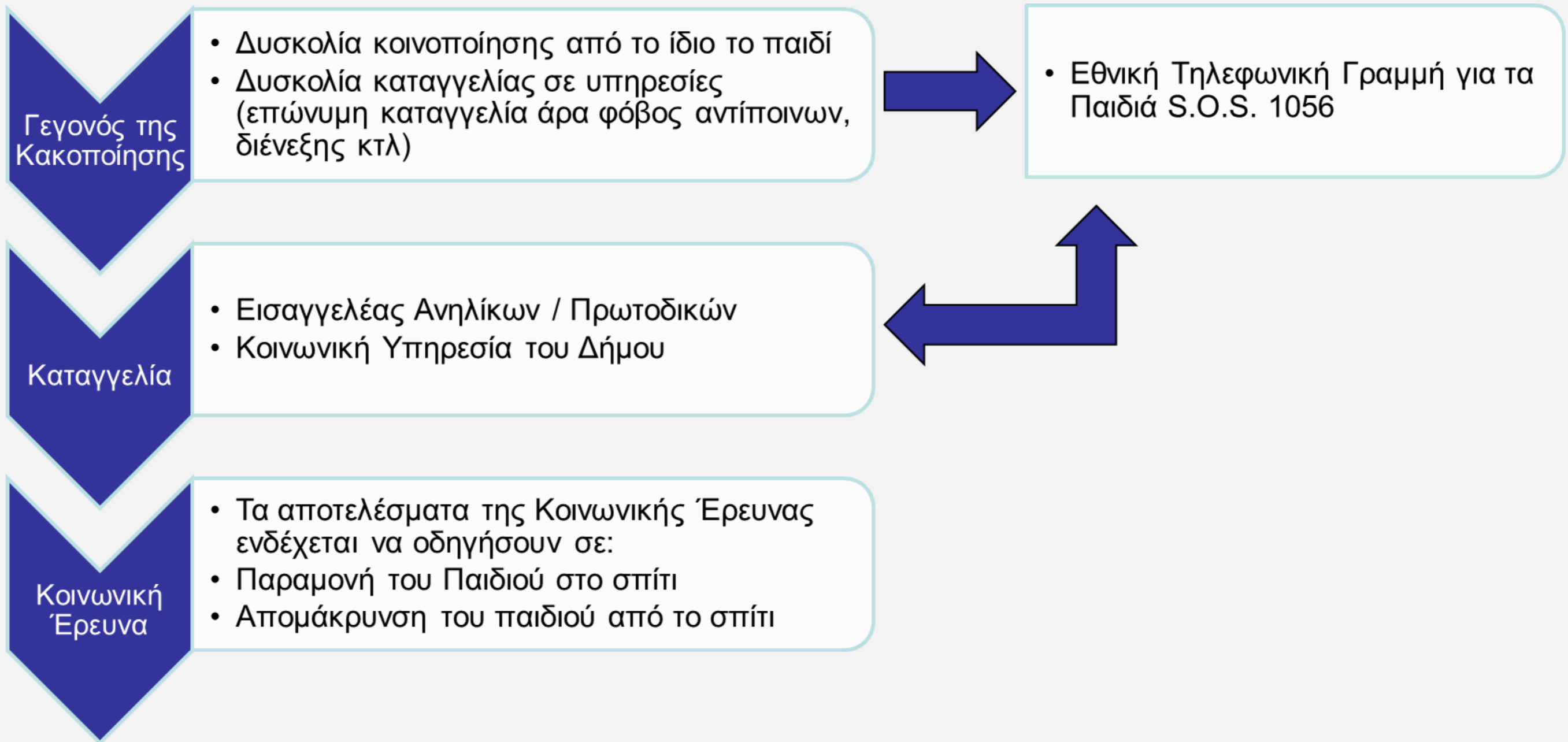
- Εφιάλτες- διαταραχές στον ύπνο
- Παρεμβατικές σκέψεις (επαναλαμβανόμενες, ανεπιθύμητες και συχνά ενοχλητικές σκέψεις ή εικόνες που προκαλούν αγωνία)
- Τραυματικές εικόνες από τον αποχωρισμό οι οποίες αναπαρίστανται μέσα από το παιχνίδι ή τη ζωγραφική
- Αρνητικές πεποιθήσεις για τρίτους, τον εαυτό τους ή για το γεγονός που βίωσαν
- Αρνητική αλλαγή στη συμπεριφορά, όπως επιθετικότητα, υπέρμετρος θυμός, κ.ά.
- Αρνητική διάθεση, όπως θλίψη, θυμός, οργή, φόβος, ενοχές κ.λπ.
- Σκέψεις ή ενέργειες αυτοκαταστροφικές, όπως αυτοκτονικές τάσεις
- Αρνητικά σωματικά συμπτώματα, όπως πονοκέφαλοι, στομαχόπονοι, κ.ά. (Pfeiffer, Sachser, Rohlmann, Goldbeck, 2018).

ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Στην Ελλάδα σε ποσοστό 70% οι λόγοι απομάκρυνσης ενός παιδιού από την οικογένειά του και τη μετακίνησή του σε κάποια δομή που ορίζεται σύμφωνα με το σύστημα παιδικής προστασίας, είναι η κακοποίηση ή η παραμέλησή του από τους βιολογικούς του γονείς (Περάκη, 2018) ενώ το παιδί μετά την απομάκρυνσή του από την οικογένεια, καλείται να βιώσει την απρόσωπη εμπειρία ενός ψυχρού αστυνομικού τμήματος ή ενός νοσοκομείου όπου είναι άγνωστο για πόσο θα παραμείνει, μέχρι να ολοκληρωθεί όλη η γραφειοκρατική διαδικασία και να τοποθετηθεί σε ανάδοχη οικογένεια (Κουτσούκου, 2013).

Ελλάδα

Η Διαδικασία της Απομάκρυνσης...

Απομάκρυνση
του παιδιού από
το σπίτι

- Η απομάκρυνση του παιδιού είναι από μόνη της ένα τραυματικό γεγονός
- Δεν υπάρχει πρωτόκολλο απομάκρυνσης
- Η απομάκρυνση μπορεί να γίνει είτε στο σπίτι είτε σχολείο (είτε από Κ.Λ., είτε από αστυνόμο, είτε σε συνεργασία των δυο)

Αστυνομία

- Κατάθεση των παιδιών
- Δεν ακολουθείται η νομοθετημένη φιλική προς το παιδί διαδικασία

Δευτερογενής
θυματοποίηση

Η Διαδικασία της Απομάκρυνσης...

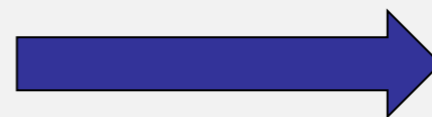

Προσωρινή μεταφορά Σε
Δημόσιο Νοσοκομείο

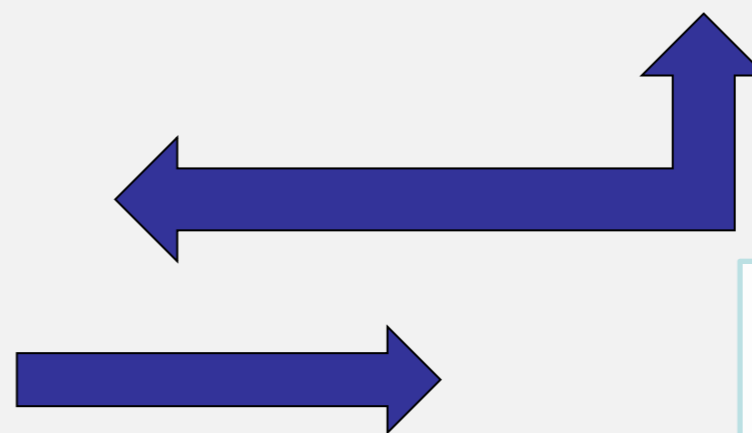
- Η μεταφορά οριζόταν να γίνει από αστυνομικούς και με το περιπολικό

Προσωρινή Φιλοξενία
Σε Δημόσιο Νοσοκομείο

- Η μόνη επιλογή (δημόσιος 24ωρος χώρος, με συνθήκες διαμονής)
- Τα παιδιά δεν είναι άρρωστα
- Πιθανή δυσαρέσκεια νοσηλευτικού προσωπικού

- Επιτόπια Παρέμβαση

- Φροντίδα Παιδιών στα Νοσοκομεία

Η Διαδικασία της Απομάκρυνσης...

Γιατί «Μένει Μυστικό»

- φοβούνται τον δράστη
- φοβούνται τις συνέπειες
- φοβούνται μήπως δε γίνουν πιστευτά
- νιώθουν ένοχα
- είναι ένα θέμα ταμπού
- φοβούνται ενδεχόμενο ξυλοδαρμό
- δωροδοκούνται από τον δράστη
- δεν γνωρίζουν τη γλώσσα (προέρχονται από άλλη χώρα)

Γιατί «Δεν Μένει Μυστικό»

- Θα νιώσουν εμπιστοσύνη
- αρχίζουν να κατανοούν τι είναι φυσιολογικό και τι όχι
- αρχίζουν να κατανοούν τι τους συμβαίνει
- ο πόνος τους είναι πολύ μεγάλος
- Φοβούνται ότι θα συμβεί στα μικρότερα αδέρφια τους ή/και σε άλλα παιδιά

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών μετά την αποκάλυψη

- Έχοντας υπόψη ότι τα παιδιά σπάνια αποκαλύπτουν ή συνήθως αποκαλύπτουν μέσω έμμεσων ουδών (ζωγραφική/τέχνες, «σε ένα φίλο/η μου...», «θα σου πω αλλά μόνο εάν....» ή μέσω αυτοτραυματισμών, απόπειρες αυτοκτονίας, παραβατικότητα, **είναι σημαντική η άμεση ανταπόκριση, ακόμα και σε νύξεις/υπαινιγμούς.**
- Σκεφτόμαστε πόση δύναμη και θάρρος χρειάστηκαν για να μιλήσουν-χρειάζονται ενδυνάμωση.
- Αποφεύγουμε πολλές ερωτήσεις (μπορούν να δημιουργήσουν σύγχυση, αποπροσανατολισμό, άγχος και νέες μνήμες)
- Ενδυναμώνουμε που αποκάλυψε, δεν πιέζουμε να μας περιγράψει λεπτομέρειες

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών μετά την αποκάλυψη

- Είναι σημαντικό να διατηρήσουμε την ψυχραιμία μας
- Επιβεβαιώνουμε στο παιδί ότι δεν ευθύνεται το ίδιο για αυτό που συνέβη
- Επιβεβαιώνουμε στο παιδί ότι το πιστεύουμε και το επιβραβεύουμε για την αποκάλυψη
- Προσπαθούμε να διατηρήσουμε το παιδί χαλαρό και διαβεβαιώνουμε ότι είμαστε εκεί για να βοηθήσουμε
- Διαβεβαιώνουμε ότι θα κάνουμε ενέργειες για να προστατεύσουμε το παιδί
- Αφήνουμε το παιδί ελεύθερο να χρησιμοποιήσει την δική του γλώσσα για να περιγράψει τι συνέβη
- Επικοινωνούμε άμεσα με τις Αρμόδιες Αρχές ή με την Εθνική Γραμμή SOS 1056
- Αποφεύγουμε να ανακρίνουμε το παιδί
- Αποφεύγουμε να κάνουμε υποθέσεις για το τι συνέβη
- Προσπαθούμε να ελέγξουμε τις αντιδράσεις μας στο άκουσμα του συμβάντος (σοκ, αηδία, γκριμάτσες)
- Αποφεύγουμε ειδικό λεξιλόγιο όπως «παιδική κακοποίηση», «βιασμός», «φυλακή»

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών μετά την αποκάλυψη

- «Σε ευχαριστώ πολύ που με εμπιστεύτηκες»
- «Είσαι πολύ γενναίος/α»
- «Λίγο υπερβολικό μου φαίνεται αυτό που λες»
- «Δηλαδή σε βίασε;»
- «Θα προσπαθήσω να κάνω ότι μπορώ για να σε βοηθήσω»
- «Κανείς δεν έχει δικαίωμα να σου φέρεται με τέτοιο τρόπο ώστε να αισθάνεσαι ντροπή, αμηχανία, ενοχές, φόβο, κ.α.»
- «Αποκλείεται να σου συμβαίνει αυτό!»
- «Καλά τόσο καιρό γιατί δεν έχεις πει τίποτα;»
- «Πάμε τώρα να πάρουμε την Αστυνομία και σίγουρα θα πάει φυλακή!»
- «Επειδή πρέπει να κάνω ότι μπορώ να σε προστατεύσω και δεν μπορώ να το κάνω μόνη/ος μου, θα ήθελα να μιλήσω με..... για να δούμε πώς θα είσαι ασφαλής και δεν θα νιώθεις φόβο, ντροπή,...»

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών μετά την αποκάλυψη

- Είναι δύσκολο και δεν χρειάζεται να αναλάβουμε τον ρόλο ψυχολόγου, αστυνομικού, δικαστή ή άλλου ειδικού.
- Είναι δύσκολο και δεν χρειάζεται να το διαχειριστούμε μόνοι μας.
- Χρειάζεται να δείξουμε εμπιστοσύνη και αποδοχή στο παιδί και να του/της δημιουργήσουμε αίσθημα ασφάλειας και προστασίας.
- Χρειάζεται να γνωρίζουμε δομές προστασίας και θεραπείας για παιδιά και οικογένειες, ώστε να παραπέμψουμε τους γονείς αν χρειαστεί.
- Μπορούμε να απευθυνθούμε σε αυτές τις δομές αν δεν μπορούμε να βοηθηθούμε για την διαχείριση τους από τους υπευθύνους της υπηρεσίας μας.

Θέμα	Ενδεικτικός Τρόπος Αντίδρασης Εκπαιδευτικού
Αδυναμία Έκφρασης Συναισθημάτων	Χρησιμοποιήστε τα συναισθήματα ως βαρόμετρο. Π.χ ξεκινήστε την μέρα δίνοντας 5 λεπτά στα παιδιά να σας πουν πως νοιώθουν σήμερα
Δυσκολία να λάβει αποφάσεις	Διδάξτε τη χρήση ενός τύπου για την επίλυση προβλημάτων καιδώστε δείγματα προβλημάτων ώστε οι μαθητές να το δοκιμάσουν.
Αδυναμία συνεργασίας με άλλα παιδιά	Δομήστε ομαδικές εργασίες και αποφύγετε τον ανταγωνισμό / σύγκριση
Δυσκολία διαχείρισης Συγκρούσεων	Διδάξτε δεξιότητες επίλυσης συγκρούσεων και διαμεσολάβησης από ομοτίμους.

Πηγή: The Role of Educators in Preventing and Responding to Child Abuse and Neglect (Crosson-Tower, 2003)

Τρόποι διαχείρισης των αναγκών των παιδιών που έχουν απομακρυνθεί

- Εδώ είναι μια εύκολη και διασκεδαστική δραστηριότητα για την ενίσχυση των ικανοτήτων επίλυσης προβλημάτων και είναι κατάλληλη για μαθητές και μαθήτριες
- 1. Περιγράψτε ένα λογοτεχνικό ή ιστορικό γεγονός για το οποίο τα παιδιά δεν έχουν γνώση
- 2. Παρουσιάστε πληροφορίες σχετικά με μια απόφαση που έπρεπε να ληφθεί από έναν χαρακτήρα ή ένα άτομο που εμπλέκεται στην ιστορία
- 3. Ζητήστε από τα παιδιά , μόνα τους ή σε μικρές ομάδες, να πάρουν μια απόφαση και να εντοπίσουν βασικά σημεία στο σκεπτικό τους για αυτήν την απόφαση

**Προετοιμασία του ανηλίκου
Συμβουλές για εκπαιδευτικούς**

4. Συζητήστε μερικές ή όλες τις λύσεις που ανέπτυξαν οι μαθητές, συμπεριλαμβανομένων δυνατά σημεία, αδυναμίες και πιθανές συνέπειες κάθε λύσης
5. Μετά τη συζήτηση, αποκαλύψτε στους μαθητές την πραγματική κατάσταση και την πραγματική απόφαση που πάρθηκε
6. Συζητήστε πώς το αποτέλεσμα θα ήταν διαφορετικό αν οι μαθητές είχαν λύσει το πρόβλημα.

Για παράδειγμα, χρησιμοποιώντας τον Ρωμαίο και την Ιουλιέτα, παρουσιάστε στους μαθητές: Υπάρχουν δύο έφηβοι που βρίσκονται σε απελπισία, αγαπούν ο ένας τον άλλον, αλλά δεν μπορούν να βγουν ραντεβού γιατί οι οικογένειές τους ήταν αντίπαλοι και αντιπαθούσαν ο ένας τον άλλον γενιές. Τι πρέπει να κάνουν οι έφηβοι;

**Προετοιμασία του ανηλίκου
Συμβουλές για εκπαιδευτικούς**

- ❑ Ακούστε το παιδί και αποδεχθείτε κάθε συναίσθημα, φόβο ή αμφιβολία.
- ❑ Παρέχετε στο παιδί ένα ασφαλές μέρος για να μιλήσει.
- ❑ Προετοιμάστε την τάξη για ό,τι θα συμβεί.
- ❑ Δώστε πληροφορίες κατάλληλες για την κατανόηση και την ηλικία και αποφύγετε τον φόβο του άγνωστου.
- ❑ Να είστε προετοιμασμένοι να υποστηρίξετε μια συζήτηση στην τάξη, εάν κάποιος ρωτήσει για τι συμβαίνει.
- ❑ Ρωτήστε το παιδί εάν αισθάνεται καλά με το φόρτο εργασιών για το σπίτι.

**Προετοιμασία του ανηλίκου
Συμβουλές για εκπαιδευτικούς**

Συμβουλές για εκπαιδευτικούς:

- ❑ Εάν η απομάκρυνση γίνει στο σχολείο, το παιδί και η τάξη θα πρέπει να βοηθηθούν να κατανοήσουν την κατάσταση.
- ❑ Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αποτελέσουν ένα σημείο αναφοράς για το παιδί, προκειμένου να υποδεχθεί τους φόβους και τις ανησυχίες του.
- ❑ Το σχολείο μπορεί συχνά να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην παροχή ενός ασφαλούς περιβάλλοντος και προστασίας στο παιδί.
- ❑ Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να συνεργαστούν με άλλους επαγγελματίες, ενημερώνοντάς τους για την κατάσταση και την ευημερία του παιδιού.
- ❑ Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναγνωρίσουν σημάδια και συμπεριφορές που μπορούν να αναφερθούν σε άλλους επαγγελματίες, οι οποίοι εργάζονται στην προστασία των παιδιών.

Διαδικασία απομάκρυνσης

Σας Ευχαριστούμε Πολύ
Για Ό,τι Χρειαστείτε
Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή S.O.S.
1056

ΦΡΟΝΤΙΔΑ. ΑΞΙΟΠΡΕΠΕΙΑ. ΙΣΟΤΗΤΑ.
www.hamogelo.gr

